

Seminoma, avagy kórház a város közepén

Bevonulás a nagy, szent, rettenetes urológiai poliklinikára

A titkolózás volt a legfőbb gondom. Amíg megfogadtatom akkori kedvenc kolleganőmmel, kinek megsúgtam, hogy valójában mi a FŐ BAJOM, bibim, problémám, hogy minden körülmények között hallgasson – még nem mértem föl a veszély valódi nagyságrendjét – morfondírozok a villamoson még. Márta már a vigasztalanul félhomályos folyosón vigasztal, helyesel és elmarasztal: felnőtt ember vagy, vedd már végre tudomásul. Az, hogy eddig is titkolóztál, sokkal nevetségesebb, mint az egyáltalán nem nevetnivaló kór. S az, hogy egyedül annak a szőke szépleánynak súgtad meg, fölér egy aljas, barnazoltános kacérkodással. Látlak is, ahogy látszólag irulva-pirulva, szégyenkezve, valójában roppant belső boldogsággal gyóntál a kis démonkának. Kéjesen prelegálsz a heregyulladásodról egy fiatal nőnek. Egyszerre kamaszos és vénemberes a latens exhibicionizmus illetően kiélése az intellektus szféráiban.

Ennyit sem szabad lett volna kacérkodni Barna Márta férjének. Lehet, hogy ezért bűnhődök. Vagy mindenkinek elmeséltem volna, vagy senkinek. Szorongásaimról vall rémálmom.

„Sajnos, be kell feküdnie az urológiai klinikára, nem akar gyógyulni ez a... gyulladás. Meg kell nyitni. Hadd lássuk, mi van ott...”

Nem semmi. Golóbisom a szó szoros értelmében golyóvá nyomorodott. A gyulladás nyilván elmúlt, csak a gyógyulás maradt el.

Hogy ezt már ilyen elfogulatlanul bevallom magamnak, a sokkal nagyobb veszélytől érzett félelem teszi. Hideg, de nem barátságtalan a reggel, ahhoz mérten, hogy még csak február tizedikét írunk, már-már biztató, nem fagyasztott semminket keményre az enyhe tél. – Sajnos, arra sem foghatjuk. – sóhajtok a rézkilincses, dögnehez tölgyfakapu előtt. – Arra gondolsz, hogy nem fagyott -e le a kis micsodád? - nevetgél hősiesen Márta. Kreol alapszínéhez képest is szokatlanul elefántcsont-sápadt arca, a szeme alá rajzolódott két sötét hold árulkodik fáradtságáról, aggodalmairól. Tegnap késő éjszakáig ült a Filmszemlén, fél kettő helyett úgy térhetett haza már húsz perccel éjfél előtt, hogy bevallotta: „hetfűn” hajnalban kórházba szállítja örült férjét. Szorosan karol belém, ahogy az ünnepélyes lépésekre hangolt tágas lépcsősoron ballagunk a tethelyre.

Második emelet. A karzat kovácsoltvas támfalára tagbaszakadt férfi páros nehezedik, az egyikőjük szakállas, fekete, a másik majd' csikófrizurásan rövid hajú. Amint kiszúrják, hogy „szeretetcsomaggal” jövünk, eltűnik szemükből a fásult érdektelenség, amivel az ambuláns betegeket szokás végigmérni, *ahogy bevonulnak a nagy szent, rettenetes urológiai poliklinikára.* „Új fiú” – bólogat a csikófrizurás, a szakállas szélesen mosolyog, mint afféle „fene jó viccen”.

Az öles termetű, még fiatal, nálam két évvel idősebb Kontha főorvos azzal az atyaián komoly, de vendégváró pillantással üdvözöl, amit az óta vett föl, amióta kimondta: be tudna – é vonulni, „barátom” egy kis műtetre hozzánk? Közben a vállamra tette a kezét, mint ha csak théára invitálna, de azzal jelzi, hogy mégis valami másról van szó, hogy kapva kap azon, hogy már hétfőn, azaz péntek délutánhoz képest majd hognem „holnapután”: Nagyon jó, barátom!

(Nem Barna úr, mint kívülről álló koromban, bejöttem az utcájába. A kórházba a város közepén.)

Hozzám képest átdimenzionálódott a világ. Ahogy pénteken délután, az udvariasságból elkért „esztékábeutaló” átvételekor távolság támadt jómagam, s a várakozó két nyugdíjas néni között: - Anyyira siet, fiatal ember? Mindenkinek van egy otthona. Engem ugyan már nem vár senki, de én is szeretnék minél előbb otthon lenni. – Csókolom – hadarom halkán – nem akarok előre tolnakodni. Akár együtt is

bemehetünk, nekem itt már csak az asszisztensnővel van dolgom. Kiadja a kórházi beutalómat, s már itt sem vagyok.

A néni idegenkedő arckifejezése átalakul fölényes szánakozóvá: ilyen fiatal és súlyosabb eset, mint én. – Ja, befekszik? Persze, persze, jöjjön csak maga is. Mi baja ... elharapja a kérdést, ezt az urológián nem szokás fölteni, kivált másneműnek, de mégis befejezi: vesekő? Olyasmi – hagyom rá, s ettől rájön, hogy intimebb a baj, megértőn bólogat. Éppen csak meg nem veregette a vállamat, mint Kontha, aki most (a hétfői jelen időben) élém áll. Barnára sült, tátrai üdülésben pirosposzsgásodott arca vonzó női szemmel, de a férfitárs számára is szimpatikus. Ünnepelesen elkéri a személyi igazolványomat. Meg kell szoknom ezt a más világot (remélem, nem rögtön a Másvilágot), aminek idegensége mellbevág, pedig kétszeresen kiváltságos beteg vagyok, újságíróként (?), (inkább pro forma, irodalmi szerkesztő volnék, de még egészen az sem vagyok, leginkább lassan *harmincnyolc éves fejjel ígéretes pályakezdő író*, úgy hogy korai volna elpatkolni ... hasít belém e villámgyorsan cikázó gondolattal együtt a szorongás), Szóval, botcsinálta, álzsurnalisztaként tartozom budai létemre a Pestváros közepén díszelgő urológiai klinika híres tanárához, Kontha Kálmánhoz. Ez önmagában kevés volna a megkülönböztetett figyelemhez. A sokkal komolyabb, a valódi kiváltságot, a feleségem reputációja, filmes tekintélye biztosítja. A másik főorvoshoz, a stramm, sörtehajú, amerikai stílusú, mégis, törül metszett székely legényhez, dr. Bartalis Déneshez közvetett, ám személyes szálak fűznek, ő Barna Márta közvetlen főnöknőjének és barátnőjének a férje. A két főprofesszor több ízben konzultált „rólam”, de „nekem” – azaz, barátnői szálon Mártának – egyelőre nem mondanak semmit, az összkép még igen elmosódott.

- Engedje meg, hogy megismertessem önöket egymással. A feleségem, Barna Márta – intek magas homlokú, csecsemőszájú, egyetemista szépségkirálynő nejem, a „gyerekasszony” felé. Harmincegy éves, de huszonegynek sem látszik, először mindenki meglepődik, hogy egy kilenc éves fiúgyermek anyja. Bár a valódi korunk alapján felnőttek vagyunk, Márta még formálisan is fiatalasszony, én már csak idézőjelesen és íróként vagyok ifjonc, (ahogy a Fiatal Írók József Attila Körében és a Szeretében mondjuk - kis túlzással - középkorú férfi és fiatal örökellenzéki író), de külsőnk még annyira éretlen és gyerekes, hogy még mindig nem jár a szám arra a fordulatra, kiváltképpen nem ily komoly orvoskandidátussal szemben állván, hogy „bemutatom önt a nejemnek”. Alkotói öntudatom, Márta filmesztétai minősége nevében is igen hatalmas, de – úgymond a személyiségünk külső vetületeit nem tiszteljük még eléggé. Az, hogy én örök fiatal, háttérbe szorított, elnyomott íróként, költőként, kritikusként nemzedékünk egyik legmarkánsabb alkotóegyéniségeként, de még könyvkiadói szerkesztőként is mivel tartozom magamnak, felmenőink szerint „sajnálatos módon”, szerintünk „hál Istennek” – koránt sem ült ki egyikünk arcára sem. Rajtam biz’ inkább a deviancia, a sehová sem tartozás, a „*korához képest a faszorban sincs*” alapézés, a fölöslegességtudat, az autentikus társadalmi szerephiány látszik. A főorvos úr jóindulatú tekintetében egy hosszú, Rákóczi frizurás, pisze, feminin, de akaratos képű, farmeröltönyös, kopott, csíkos inges beat-fiúcska, örök egyetemista tükröződik, aki itt ragadt a hatvanas évekből, pedig nem hisz a hatvanas évek aranykorának hamis legendájában (de ez nem látszik rajta, ahogy a kora sem).

Ez – itt és most aligha lényeges, mi több, egyre inkább idéző-, sőt, zárójelbe kerül. Ha már Kossuth-díjas író volnál, (ami soha nem leszel, amíg az oroszok ki nem vonulnak innen – azaz: sohanapján), itt akkor is csak frissen bevonult kórházi beteg volnál, semmi más. Inkább Kontha pirosposzsgás képére koncentráljunk. A sötét, spanyolfallal kettéosztott, csarnokká terebélyesülő váróban gubbasztva figyeljük, amint félfordulatot véve eltűnik a vizsgáló fehér ajtaja mögött. – Na, mit szólsz, Bogyikám, - nevetgélek zavart-szorogón. – Menő szépfiú, jóindulatú, ám megközelíthetetlen. Profi hentes, szóval jó kezekbe kerültél. – Hála neked. – Ne túlozz. - Dehogynem, ennek az úrnak aligha imponálna az én józsefattilakörös, ellenzéki írói nimbuszom, s talán a gyermek könyvkiadós, fél-újságírói, szerkesztői státuszom sem volna elég ahhoz, hogy ekkora reverenciával kezeljen. Ehhez te kellettél, a Film Színház Muzsikával és az elit moziüzemi vállalatot tekintélyeddel. – Na, ne bosszants – neveti el magát. Ha már nagyon realistik akarunk lenni, mindennél fontosabb Erzsike férjének lokális hatalma ebben a köpenyfehér mikrokozmoszban. S ne becsüld már

le annyira a munkakörödet. A személyi igazolványodban az áll: f. szerkesztő, elismert szakértője lettél a gyermek és ifjúsági irodalomnak. Mint szerkesztőnek, és az újságíró szövetség formális tagjának, jár neked az újságíró orvosi ellátás. Csak ezért kerültél Kontha keze alá, nem hinném, hogy lebecsülne téged, sőt. S azt meg végképp nem biztos, hogy tudja, hogy te üldözött vagy, ami most, 1986-ban ráadásul már nem is biztos, hogy rossz ajánlólevél. Szóval, téged ma már önmagadért is becsülnek, nyugodj már bele, ne üldözd saját magadat, bánthanak mások eléggé, de nem itt, a kórházban. Ugyanakkor, mint ha félnél attól is, hogy nem ajánrozzák majd eléggé érzékeny művészlelkedet. Pedig, ismétlem - hangsúlyozza, hogy kicsit kedvelt, nagyképűen tekintélyzsaroló szófordulatokat parodizálja falusi tanárkoromból – nem baj az, hogy a két fődoki távolságtartóan profi figyelemmel és nem haveri szeretettel kezel. És ezek az emberek lelkiismeretes, kiváló orvosok. Figyeltem, nagyon is alaposan kivizsgálják az ambuláns betegeket és a szakadt külleműekkel is tisztességesen bánnak. Nagyon is rendben lesz itt minden. Annak sem örülnék, ha olyan doktorok gyúrnának, kiket észrevétlenül terrorizálni tudsz a lelkivilágoddal, mint azt a szép, szőke újságíró főorvosnőt. Isten nyugosztalja, de a takaros, barna utódját is túlságosan megtanultad kezelni, sőt, manipulálni is... Hál' Istennek, mind Kontha, mind Bartalis elég szigorú ahhoz, hogy „merő jóindulatból” idő előtt egészségesnek nyilvánítson. Mert senki nem kívánja jobban „pici assonkádánál”, hogy mielőbb hazatérj, de Bogyóasszony tudja: most az a fő, hogy gyógyultan térjen haza a kisfiú.

A fehér ajtó melletti súlyos tölgyfaasztalhoz különös kis öregúr telepszik. Nyűtt-fekete naftalinszagú öltönye fölött szűkölő, szepegő, gyerekes félelmet sugároz körteforma ábrázata- Pofacsontja tatárosan kiugró, simára borotvált, bepúderezett arca taszító ellentétben van elhanyagolt öltözékével. Igen, az ellentétek embere, azért szánandó és kissé félelmetes... mivel rettegése nem költözik a szemébe. Mélykék színű, szép lehetne, ha nem volna valahogy üres, hideg, személytelen. Elhessegeted az ellenszenvező gondolatokat, szegény bácsi, nagyon meg lehet kavarodva, nyilván ő is beköltöző, kopott vulkánfíber bőrröndjét keszeg, kecskeszakállas fiatalember teszi a lábához, majd melléül a fehér fakanapéra. Együtt vannak, de nincsenek minimálisan sem egymásra hangolódva. Nyilvánvalóan egy vérből valók, de apuka, mint ha fitymálná kopott, keshedt fiát. Az ősenél két fokkal jobban öltözött gyermek is kötelességből kíséri, s nem szeretetből ritkás hajú atyját.

Nem sokáig analizálhatjuk a helyzetet. Az anyásan kerek, széparcú, németalföldiesen pisze, lágyvonású, szőke kötözönővér, aki előtt már úgy vetkőztem meztelenre, pontosabban, toltam le a gatyám, pisiltem pohárkába már az ambuláns kezelés alatt is, mint ha egy meghitt, ám tárgyilagos bútordarab lenne. Szóval, a pisze, pasztellvonású hölgy halványan kirúszozott szájára veszi a nevemet. S már egy számozott fecni birtokában vonulok a karzaton át a nővérszobába, ami lényegében a női kórterem előtere.

Ilonka főnővér – jelzi a picinyke kebel fölötti mellzsebfolírást, jószágosan mosolyog, vékonyka, rusztikus, keskeny ajkú, egyszerű hölgy. Négyágyas szobácskába vezet, viszonylag otthonos, kedves helyiség. Az ajtó felőli, jobboldali ágy stokiján ülve görnyedt öregecske csámcsizik, immár civilben, jó étvágyat kívánunk neki, megtörten bólogat, ahhoz képest, hogy boldog távozó, elég egykedvűen majszol és bámészkodik.

- Foglalja el az első érkező jogán azt a helyet, ami a legszimpatikusabb ! Én azt javaslom – mutat az ablak közeli baloldali, szemből jobboldali ágyra. Világos, szellős és a mosdókagyló közel van!

Valóban, régimódi, hatalmas fémaljzatú csésze, fölötte szélescsövű csap.

- Én meddig követhetem – kérdezi Bogyóasszony, ezt a becenevét szereti legjobban most, van választék bőséggel, hol ezt, hol amazt „preferálja”.

- Ameddig akarja - cernányit vontatott, de kellemes tónusban beszél. – Át is öltözhet – mosolyog anyásan, nem zavarom... visszaharapja, hogy „most még”, szabadkozó tekintete sugallja csupán: „zavarlak és látlak én majd még eleget, ifjú ember”. Tapintatosan, egyelőre civilként kezel. Elmúlt a gyomoridegesség, inkább a homlokom mögött rajzik ezernyi forró bogárka. Márta elhelyezi a szeretetsomagnak becézett holmijaimat. Fehér éjjeliszekrényem nyitott polcára kerül Szepes Mária misztikus-okkultista regénye, A Vörös Oroszlán, s annak a fura fickónak, a nagyhatalmú szerkesztőnek, (akiről Hernádi Gyula megsúgta: vigyázz, mert tutira besúgó), A kívülálló című kisrománja, (marhára „örülök”, ő lesz a monográfiám

lektora, magyarul: a megjelenésre keresztet vehetünk, bár kért a könyvemből egy nagy esszére való részletet, vagy esetleg kivonatot a folyóiratába közlési szándékkal, jó kis csapda). Ezen kívül a vékonyka Ady versválogatás és az 1980-ban emigrált, nyíltan disszidált szetás ismerősöm, Zsille Zoltán memoárja a Magyar Füzetek kiadásában (akinek ilyen barátai vannak, ne csodálkozzon, hogy mindenét letiltják – mondta nevetve Hernádi, amikor eldicsekedtem neki a könyvvel). Zárt fiókban zokni és férfibugyivár, neszesszerke, illatos barna férfiszappan, Faspray, MAXAM agyarkrém, szájvíz, barna fogkefe. Márta az ágyam végére teríti a három törülközőt. S én időközben átvedlek szimpatikus, elit fiatal beteggé. Megkaptuk ajándékba apósom két vadonatúj világos illetve sötétbarna csíkos pizsamáját, s egy sárga-fehércsíkozású finomabb frottírköntöst. A hálóöltönyök szépséghibája, hogy nyitott sliccezetűek, gomblyukat sem varrtak rájuk, férfiúi díszem ki-kivillog. - Nudisták előnyben márkájú pizsama - viccelődök. – Ne bánd, legalább könnyebben hozzáférnek a dokik – vigasztal Márta – örökké a füttyidet babrálják majd. A pongyola meg eltakarja a micsodádat, még ha ki is lóg. Úgyis túl hús van ahhoz, hogy köntös nélkül közlekedj, vagy grasszálj. Valóban, mind a karzat, mind a nővérszoba, mind a folyosó, sőt, a vizsgáló-kisműtő ajtóparos előcsarnoka igen szellős, sőt, kifejezetten huzatos. Elegáns, patinás, de lerobbant, évtizedek óta tatarozatlan kiskastély, méltó hozzám, hozzánk, akik elegáns státuszaink dacára olyan kis fizetést viszünk haza a borítékban, hogy a hónap végén eddig egyszer sem úsztuk meg a kölcsönkérést, amióta a „sajátunkban” lakunk.”. Van az a bizonyos vándorló, olykor nyolcszáz, még gyakrabban ezer forint, amit hó elején megadunk, hó végén meg visszakerünk az apósoméktól. Egyszer sikerült ötszázra lenyomnunk, amikor megkaptam az első, egyetlen önálló kötetemért a honort. Na, e szempontból sem jön túl jól ez a betegség, jó pár hónapig leszek táppénzen, még szerencse, hogy az USZE – az újságíró szakorvosi egyesület hálózata fizeti a kórházi ellátást, így erre a benti *néhány* napra is megkapom fizetésem ötven százaléka helyett a hetvenötöt, ami így is elég keserveske, kevéske. Szegény Bogyi, jól bevásárolt velem.

- Vegyél föl zoknit is napközben – tanácsolja Bogyi. – lehet, hogy egyedül leszel ! – súgja. Sajnálatos cáfolatként lép be az öregúr, aki szemközt ült velem a fölvetelkor... Most annak látszik, aki, törődött, táskaképpű bácsinak, falusias öltönyben. A fia inkább a folyosó félhomályában tűnt kopottnak, egészen rendes, zöld pulóvere van – kuncogok befelé saját emberszóló figyelmemen. Kecskeszakállá sincs, az árnyék vetődött oly furcsán az állára ott künn. Az ifjú, pontosabban „fiatalabb”, valódi életéveit tekintve már csak időzójelenen zsenge íróember, barnacsíkos pizsamában, a sárga szín legkülönbözőbb árnyalatait sugárzó frottírköpenyben feszít, sőt, pompázni vél, s próbálja a kívülállót játszani, amíg lehet. Még nem tartozom ide, még mindig kísért a szolipszista téveszme: akár az egészét vissza is „csinálhatnánk”, de a gyomromban sűrűsödik a meleg szivacs. A mindenbe belekapaszkodó figyelem túlerős szólama árulja el: már próbálok alkalmazkodni a zártságához, ami az újdonság varázsával együtt is hoz majd egyhangú perceket, órákat, előlük menekülök már jó előre analízáló figyelmem aktivitásához.

Kisirülünk, hogy az öregecske szobatárs felöltözhessen, bemutatkozom futólag, nem is értem, mit mond, ráérek újra megkérdezni! A vizsgálóval szemközti lócára ülünk, az ambulánsok már a bennfentest látják bennem, egyre szaporodnak. Bogyi haja barnán omlik alá kétfelől, fehér báránybundája, a „birka” alól kivillan az arénaruhának becézett telivér világospiros pulóver, a lezser módon bő, fekete bársonynadrág csizmába torkoll. „Démoni és mókás” arc, szája csecsemősen nyitva. Fáradt, de egészséges, bármikor elmehet, legfeljebb általam tartozik ide. Még áztatjuk magunkat: szabadok vagyunk, akkor válunk el csupán, amikor akarunk...Ám a mélynövésű, undokszájú, barátságatlan, fakó, kékköpenyes takarítónő ránkreccsen: - Maga benn fekszik? Akkor menjen a szobájába, vizit van ! – Még új beteg, úgy sem tud neki mondani semmit a Tanár Úr ! – véd Márta, de a banyus eljártssa az új emberek előtt a muftit: - A vizit kötelező.

Gyors búcsú, majd délután visszajő. Aláéreszkedik a széles lépcsőn, kámpicsorodok, idegenülök, nyakig a paplan alá bújok, s most tényleg betegnek érzem magam, fáradtságok csermelye, patakja, lavinája árad szét tagjaimon. Mártával normális körülmények között ma már hamarabb szétváltunk volna, elkísérném a Báthory utcáig, a Fővárosi Moziüzemi Vállalat székhelyéig, vagy aludnék, hétfőn délutános vagyok,

bár régóta nem voltak „normális körülmények” nálunk. Három hete vagyok betegállományban, két hete leadtam nagyírú Hernádi-monográfiám kéziratát az Irodalomtudományi Intézetben, hogy a várva várt pihenés helyett rendelőlőből rendelőbe loholjak lóhalálában. Márta pedig dicső, szép, fárasztó munkája után siet a magyar film évi seregszemléjére. Diadémja díszeként olvasható hazánk egyik legszínvonalasabb és publikusabb lapjában, a népszerű mozi, teátrum és zenei tárgyú heti folyóiratban a filmklubszövetség elnökével, a befutott rendezővel készített maxi riportázsa. Legjobb pihenés nejjünk zseniális írásait olvasni, miközben ő, szegénykém, Barna Márta, a Film Színház Muzsika szerződéses – bár fél-főállású - belső munkatársa majd elaludt a vállamon az előbb, a kettős feszültségben eltöltött kétszeresen melós week-end, az aggodalom, s a hisztis félelemkítőresem miatt ily kimerült. Igen, felnőtte kell végre válnom, megbarátkoznom a ténnyel, hogy egyszer véget ér evilági létem, majd folytatom odaát, nem csak földi lényként, alkotóként, emberként – persze, nem most (csak nem tán?!), de nyilvánvaló, hogy a mostani félelemben az igazi ifjúságom elmúlásának markáns jeleit siratom. Tékápé nekem kellene Mártit vigasztalni, ne aggódjon. Ha egészséges lennék, ma én kísérném be őt eme hideg, de nem barátságatlan későhajnalon a fő-fő munkahelyére, vagyis nem a szűk belvárosi utca rőtfalú klinikáján gubbasztanék, hanem a Fővárosi Moziüzemi Vállalat barátságos irodahelyiségében, s aztán, amennyire időm és ál-szerkesztői, (valljuk be, inkább al-propagandista) munkám engedi, követném a magyar filmes mustra vetítéseire is. Márta, alig mentél el, máris hiányzol, nyomban haza akarok húzni innen, rémüldözök.

Vizitáció, vagyis a meszelt köpenyes különítmény belépője

S a nyitott ajtóban megjelenik, majd bevonul a fehér-, debreceni egyetemi filosz csúfnevén meszelt-köpenyes Nagy Stáb. Ölestermetű Tanár Uram, jósvádájú, intellektualizált Kinizsi Palkó. Mellette Márta kolléganőjének férje, szálfatartású, elegáns amerikai, pontosabban, amerikai székely menedzser, megkorosodott és urbanizálódott Ábel az anyaországban (melyet Jani bácsi szánalmas maffiája, alias: a hazaáruló Kádár-kormány anyós-országgá züllesztett). Mögöttük fejletlen kamaszarcú, legénytollbajszos fiatalember, az osztályos orvos. S hirtelen bevillan a rémisztő analógia: Utazás az altestem körül, elhessegetni, rossz ómen és miért is? Komolytalan és gyerekes dolog egy *heregyulladást*, amely a legrosszabb esetben is csak egy kis szépséghibát eredményez (nem leszek tök-életes, közel sem szimmetrikus, még potenciacsökkenéstől sem kell tartani, mondá a Tanár Úr is. *rám ijesztett*. Az Utazás a koponyám körül komoly daganatműtét-regény, az én altestem körüli út rövidebb, egyszerűbb lesz, a cím áttételesen, ironikusan sem autentikus, pitiáner ügy, még ha metszéssel is végződik, hulljon a férgese. Közben görcsösen azt hajtogatod: csak heregyulladás, csak heregyulladás. Most már új fejezet kezdődött, most már magát a bajt kicsinyítédnéd...

A stáb valóban steril és megközelíthetetlen, igazi áthatolhatatlan kaszt. Van némi intellektuel cinkosság a tekintetváltásainkban, ám a megkülönböztetett bánásmód első sorban a feleségem személyének szól, még másodsorban sem író, inkább csak újságíró és szerkesztő (al-propagandista) voltomnak. Ázsiai dögész-góg, a meszelt köpenyűek örökös kompenzációja – ágaskodik bennem halványan, bölcsész-kötelességszerűen a másik kultúra embere. Addig ugatták a fülünkbe, hogy mi improduktív munkaerők, árnyékbaxolók vagyunk, mert ugye előbb a has jön, csak aztán a morál, ahogy egy közép-szerű marxista költő és drámaíró kente papírra, míg aztán magunk is kezdtük elhinni, hát még az, aki léleknélküli, pusztá létünkkel foglalkozik. De esti szorongásaidon, imáid erején méred föl, mennyire fontos e pusztá lét még a hívőnek is.

Jaj, Márta, halvány arcod szenved homlokhorizontom verejték tó mélyén tiszta látás-tükröd mélyén nem ismerek szűkölő önmagamra, kivívott öröklétünk izzó délkeresztjén az enyhítő szellő szavaid hullása, ha egyedül vagyok, se hagyj önmagamra, kezeink összeforrt láncá rekessze ki semmibe vetített kínzó szörnyeinket. Ne aggódj, Kósi-Tócsi, Tócsikám, most lesz időd feküdni, borogatni, jegelni, elmúlik két

hét alatt – vigasztalt úgy fél hónappal ezelőtt, akkor még hitte is, hogy nem csak átmeneti lelki nyugtató gyanánt, én búsan ingatom busa, bozontosodó üstököm terhétől egyre nehezülő fejem: Sajnos, Huruka, nyilvánvaló, hogy életemben nem voltam ennyire beteg – a kis adjunktus, az esztékás, a „heregolyó formájúan gömbölyű tőkész,” Balika nyilván pedagógiai okokból túlozta el a bajt, hogy feküdjek már be végre arra a kivizsgálásra és ne csak a könyvemmel törődjek – nyugtatom meg magam egyidejűleg. Máris reménykedem, hogy a szokásos hipochondria mondatta ki velem az előző vészmadáracsicscsergést. Képtelen módon működik az intellektuel agya, éppen a képzelbetegség-tudatom nyugtatott meg. Mivel sejtem (tudom) magamról, hogy született hipochonder vagyok, immár a valódi kórt is a zaklatott idegek számlására írnám. Titokban, tudat alatt, persze nyugtalanít, hogy a viláért sem akar senki rám pirítani, mint korábbi tüdőgyulladásaimkor: ugyan, Uram (a kedves, öngyilkos szép, szőke újságíró főorvosnő már a keresztnevemen szólított, amióta Hernáditól megtudta, mekkora zsenit tisztelhet bennem, főként azután, hogy megvizsgálván, alaposan megtapogatván a vesszőmet, a zacskómat és a golyóimat, elsőként észlelte, hogy a jobb herém kicsinyke, csökevényes, hallgatnom kellett volna rá, s nyomban kivizsgáltatni magamat, nem bagatellizálni a problémát). Kedves Zoltán, adok magának beutalót az urológiára, a biztonság kedvéért nézesse meg a szerszámát, mert a jobb golyócskája mint ha túl markánsan volna kisebb a bal heréjénél, de hát a férfiak ezen a téren nem szimmetrikusak. Nem merem sem azt mondani, hogy nincs semmi probléma, azt még kevésbé, hogy baj van. Döntsön a szakember, menjen be hétfőn a Poliklinika Urológiai osztályára, keresse Kontha Kálmán tanár urat. Hívja föl - persze először inkább ezen a telefonszámon, - kérem, ne söpörjük szőnyeg alá ezt a - reméljük, - csak szépséghibának mondható különbséget, ne féljen, így is elég szép – neveti el magát anyásan, minden huncutság nélkül... Igen, igen, most, ahogy mindkettőt egyszerre tapintom, eléggé számottevő a nagyságrendi eltérés. Jól van, főlhívom inkább én a klinikát, csak zárjuk rövidre a dolgot. Zárjuk ki a nagyobb bajnak a lehetőségét is. Ettől eltekintve magácska makkegészséges, csak túl érzékeny minden hideg légáramlatra. A legkisebb szélről kitör magán a nátha, vagy az influenza, s ezek a vírusos tüdőgyulladások nem a szó igazi, súlyos értelmében vett pneumóniák. Még emphisema, azaz, tüdőtágulás sem marad utánuk, annyira renyhültek csak a légzőizmai, amennyi harminchét éves korban természetes, s csak azért vettük azt is észre, mert tüdőgyulladás után jobban figyelünk rájuk. A középkor hajnalán a férfiak többsége magánál sokkal inkább tüdőtágulásos. Ne féljen, ettől eltekintve, addig marad táppénzen, vagy valljuk be, alkotószabadságon, amíg akar.

Sajnos, akkor addig húztam az időt, amíg Hernádi föl hívott telefonon, s közölte, hogy a gyönyörű doktornő öngyilkos lett, tetőztek nála a magánéleti gondok, ő, aki annyi mindenki mentális gondjain segített, beleőrült az életében túlhalmozódott lélektani csapdahelyzetek feloldhatatlanságába ... Sopánkodtunk, sajnálkoztunk, s közben „elfelejtődött” a hereprobléma. Bár csak most finoman, de határozottan kitenné a szűrőmet a Nagy Stáb, kidobna a kórházból, mint képzelt beteget. Sőt, titokban arról álmodoztam, hogy durván szélhámosnak neveznek, s csak annyit mondanak: mars haza, szarházi szimulánsa. (Sőt, korábban, még odakünn is már azért imádkoztam, hogy a hivatásához hasonult küllemű, heregolyóforma kis SZTK-tőkész nevezzen végre táppénzcsalónak, s kíméletlen szigorral zavarjon be a munkahelyemre: Nagyjóuram, mindketten tudjuk, Önnek a világon semmi baja. Begyulladt a „valamije”, mert betegen nem tudta megtartóztatni magát az ágyban. Igazából munkaundora van, maradjon hát otthon még három napig, de hétfőn: irány a gyermekkönyvkiadó.) No persze, ilyesfajta intelmekben és dörgedelmekben egy f. szerkesztő aligha részesülhet, *(a személyi igazolványban szereplő rövidítés miatt még csak nem is „felelős, de egyenesen főszerkesztőnek titulálnak többnyire a hivatali közegek, vagy a fenyegetőző rendőrök: nem szégyelli magát, főszerkesztő léteire ennyire beinni, na, vegye csak le azt az óriás kokárdát a főszerkesztő úr, amíg meg nem kóstolja a gumifát).* Egy f. szerkesztőnek álcázott al-propagandista legfeljebb szemrehányó tekinteteket kaphat, jelen esetben viszont a reám tapadó orvosi, ápolónői nézések minimum riadt bizonytalanságot, sőt, szánakozást tükröznek.

Hasító fájdalmak a jobb-féltekén (akarja mondani, fiacskám, a fél-tőkén), először nem akarsz róla

tudomást venni. Nagy tornamutatványok után ilyesmi ugye természetes, megerőltettem. Ki tudja, hányszor tapogattam meg magamat, remélve, hogy eltűnt a duzzanat (táppénzre vonulásom előtt néhány nappal már a munkahelyemen is, ami nem egészen veszélytelen dolog. Bár néptelen a földszinti folyosó, de a bejárat, a büfé, a kiállító és az előadóterem előtti nagycsarnokból is váratlanul rám törhet valaki, baromira nem hiányzik, hogy akárki is elkezdjen arról pletykálni: képzeljétek, a Barna Zoli a folyosón mogyorózta magát, azért ehhez a fajta vénemberes perverzítéshez még fiatal. Így bevonulok a WC-be, bezárkózom, alaposan megmonyozom a valamimet. Nadrágon keresztül olyan, mint ha minden rendben volna. Ám aztán letolom a gatyát is, megnézem, s egyre rémületesebb a látvány. Hiába, nem javul... Lábtóli ágyyszomszédom, a körtefejú kisöreg, leelőzetlenül darálni kezd: Főorvos Úr, nem fáj ugyan a prosztatám, de nem tudok sugárban vizelni, csak csöpög és szúr. Lehet, hogy a múltkori ügyemmel van kapcsolatban. (Dr. Setéth Alajos tanár, 76 éves – olvasom le a lázlapjáról.) – Tudja ?...

-Tudom, tudom, tanár úr – mosolyint halványat a jóképű herkules. Az elegáns amerikai menedzser Kontha Tanár Úr vállának széles takarásában a mennyezetre néz, a homlokához emeli a kezét, reménytelen, sőt, pesszimista egykedvűséggel hallgatja Setéth hablatyolását.

A civilbe felöltözött, korábban reggeliző szimpatikus öregúr felé fordul a stáb.

- Na, Rácz bácsi, maga meggyógyult. Itt a zárójelentése ! – adja a kezébe Kontha sajátkezűleg.

- Hát, amennyire az ember kilencven évesen még meggyógyulhat – háhog Rácz bácsi kissé fisztuláson, de tisztán, érthetően.

- Nahát, a kedves szomszéd kilencven éves ? ! Ki hitte volna...Csodálatos ember – lelkesedik doktor Setéth Alajos. – Ha én így néznék ki kilencven évesen!!! Ha megérem egyáltalán!!!

Kontha Tanár Úr elnézően mosolyog, de Márti barátnőjének hites ura furcsa, karakán, öblögető hangon elmordul:

- Tanár úr, vizit van ! – nem, tudni, vajh' nagy betűvel, Tanár Úrként Konthának, vagy kicsivel (tanár úrként) dr. Setéth Alajosnak, a fecsegő betegnek szól a figyelmeztetés, a kétértelműség is szándékos. – NEM KASZINÓ – fejezi be nyomatékosan kétszeres dühhellyel, végig Konthát nézte, s aztán Setéthre csúszik a tekintete és leplezetlen viszolygásba fordul. Megértem, Bartalis mérge duplafenekű. Haragszik azért is, amiért valaki megzavarta a vizit szentségét, szertartását, melynek komolysága az érdemi munka feltétele De megérezem, a miatt is dül-fül, mert megint reá maradt a rendreutasítás hálátlan feladata, s újra csak Kontha a betegek kedvence, a „jó zsarú”. Majd legyint és elszáll a dupla mérge. Végül is nem baj, ha a „Rettegett Adjunktus Úr”, a kemény másodfőorvos nimbusza” kordában tart beteg, ápolót, beosztott orvost egyaránt.

Rajtam a sor. Ilonka mögött egy finomvonású szemüveges, szelíden-szexisen szép fiatal lány, s egy... hát igen, a látszólag szelídített vércse mosolyú szókeség, ambuláns korszakom dévajul kacérkodó kísérőjelensége...a hímvessző-keményítő démon. Most komolyan pislog. Kontha rám mutat:

-Megvizsgálom! Ilonka! Osztályos orvos úr! – fordul a fejletlenkamasz-legénytollas dokijához. Mától számítva holnap estig csinálják végig a rutint velem! Holnap éhgyomor!

- Ma is éhgyomorra vagyok ! – sietek fölvilágosítani. Mindenki elnézőn vigyorint, most végre Bartalis adjunktus is. Így illik a fő pártfogónak. Azt hiszem, csak annak szól a derűtség, mennyire „sietek”. A visszafojtott kacaj teljes értelmére majd délután ötkor és másnap hajnalban fogok ráébredni. Kivonulnak, elköszönök. – Találkozunk még! – fordul vissza a tiszta, szelíden dévaj szemüveges lány, s rám mosolyog...

- Bizony, találkozunk ! Többször is, mint szeretnénk ! – ül föl az ágyában dr. Setéth Alajos. Maga, kolléga úr, gyorsítaná a dolgokat, persze, még nagyon fiatal. Hogy már harminchét éves? Na és? Azt még csak maguk hiszik kornak, nekem már mindegy, hogy valaki huszonöt, vagy negyvenöt, fiatal-fiatal mind a kettő. Ha megenged egy tanácsot az öregebbtől, a tapasztalt betegtől. Gondolom, nem volt kórházban. Hogy? Ötször, s a leghosszabb három napig tartott? Haha, akkor nem sokat tud erről a világról. Ez egy külön világ, kéremszépén ! Szóval - ugrik ki az ágyból, s közben bravúros gyorsasággal fölölti sötétszínű,

viseltes és nem igazán tiszta, de jó drága selyemköntösét – a doktor urak nem nagyon szeretik, ha valaki türelmetlen. S mi – áll az ágyam lábához, s gesztikulálva közel hajol – tőlük függünk itt, kérem ! – fölemeli az ujját, majd újra hadonászik. – Nem kell kimutatni, hogy nem érzi jól itt magát, hogy máris mehetnékje van. Megsértődnek ám, hajaj. Ők is emberek. De itt ők diktálnak. Hiába tudják, hogy mindenki hazavágyik. Látom, magának szép felesége van. Fialtal. És gyerek? Egy gyerek? Milyen idős?!! Tizenegy éves? Szerencséje van, *mert valószínűleg nem lehet már több*, akármilyen kicsi is a baj, az a bizonyos dolog túl érzékeny, s ahogy a viziten kivetten a Tanár Úr szavaiból, AZZAL van valami gondja. Ne haragudjon rám a magyarázó mánia miatt. Én ugyanis tanárember vagyok. Helyesebben, sajnos, csak voltam. De hallotta, tanár úrnak szólított az Adjunktus Úr is. Pedig az aztán szigorú ember. Ajjaj! Tudja, mint tanárembernek, sajnos, már csak mint nyugdíjas tanárembernek, mindig beszélhetnékem van. Nyugodtan szóljon rám, mert már ezerszer agyára mentem a szobatársaimnak. Bizony. hetven éves koromig nem volt soha semmi bajom, most meg harmadszor térek ide vissza. Bizony. A prosztataműtétem nem sikerült. Alig tudok vizelni. Akkor sem sugárban, ritkásan csöpög. Lehet, hogy újra meg kell műteni. Magának mi a baja?

- Heregyulladás – bököm ki rövid gondolkodás után (tényleg, mi mást is mondhatnék?)

- Az tényleg nem nagy ügy. Ugye nem haragszik, de hát ennek örülni kell. Megjósolom, a maga ügyét hamar elintézik. Mit mondanak, kell operálni? És ki műti majd?

- A Kontha Tanár Úr betege vagyok, de Bartalis adjunktussal vagyok – áttételesen -, jó viszonyban, személyes szálon. Ő a feleségem közvetlen főnöknőjének és barátnőjének a férje.

- Ismerem a maga két emberét. Jó híruk van. Nem is tudom...fordul burkol kajánságba a körteforma arc. – Én aztán rossz híret kelthetném a kórháznak. Már kétszer operáltak. Egyszer lebénultam utána. Úgy, hogy etetni kellett, a kanalat sem tudtam megfogni. Feldugtak a húgycsővembe valami elektromos tágitót, ugye. Ki tudja, mi történhetett? jelenik meg újra valami csúfondáros rosszindulat a szemében. *Megint föltűnik, mennyire hidegvízkek. ...Egészen pontosan, paradox módon... mély, tengersizű, de nincs igazi mélysége.* – No, nem azért, hogy megjesszem !!!! érdekes diszkrepanciában a jeges tenger-szemmel és csúfondárosan fürkésző tekintettel, a hangja alázatos, instanciázó, az arca tanárosan tudálékos, de a nézésével, igen, a tekintetével nincs összhangban egyetlen gesztusa sem. – Csak az idegosztályon hoztak rendbe. Másodjára meg majdnem elzáródott a húgycsővem.

- Itt vannak a lázmérők – jelenik meg Ilona. – Tessék a tanár úrnak is most visszafeküdni. Mindenki kap egy hőmérőt – veszi ki a tokból, s a fehér tartóhengert az éjjeli szekrényekre teszi. Szólok én majd. De ha az én fejemből kimenne, vagy az ügyeletes nővérke esetleg elfelejtené, mindig tessenek hőmérőzni! Legjobb, ha először reggel hatkor, másodsor fél egykor és harmadjára este öt, fél hat körül. A lázgörbét rendszeresen, pontosan vezetni kell. A saját érdekükben.

Ilonka kicsit anyásan, tanító nénisen magyaráz. Közben lefejt a huzatot az eltávozott bácsika ágybelijéről.

- Látják, jó kis szivacs van alatta – mosolyog! – Nem ám matrac. Ez rugalmas is, puha is, nem töri föl a hátunkat, a fenekünket. Igaz? - nevet halványan, de az aggodalmas sietség állandósult az arcán. Vékony ajak- és arcerendezése kísértetiesen hasonlóná teszi „Klári nénihez”, Máté fiam egykori kedvenc bölcsődés gondozó nénijéhez, csak Klári (ahogy a gyerek először hívta) Náni néni fiatalabb...ja, dehogys, múlnak az évek, pontosan ennyi idő lehet, s valahogy így is néz ki...kedves, aggályoskodó, hivatalból szabálmegszállott.

- Maga nagyon kedves – próbálkozik dr. Setéth Alajos. – Nem tudja megmondani, mi bajom van, mi a szándékuk velem ?

- A doktor uraktól tessék érdeklődni – mosolyog Ilonka, anélkül, hogy csöppnyi tartózkodást, vagy hidegülést mutatna az arca. – Nem tessenek haragudni, de mi nem értünk hozzá. S a kis fiatal nővérektől se kérdezzenek ilyesmit. Ők még nem tudják esetleg, mennyi bajt okozhatnak. A kedves betegeknek és önmaguknak is, ha elfecsegnek valamit, amihez nem értenek. És rosszat mondanak, mert rosszul hallják.

Igen, még inkább hasonlít Klárikához. Ő is ugyanilyen kedves, rezzenetlen arccal tudott tiltani, kérve parancsolni. Ilonka nagyon szolgálatkész, segítő, de határozott, határokat tudó...

- Kiszellőztetetek – nyitja szét a hátam mögötti falom lévő szárnyas ablakot. Nem megy igazán könnyen, a külső forgózár nehezen nyílik, a belső nem működik, így a szárny pár csukhatatlan. – Legalább használhatja frizsidernek. Igaz, hogy egyáltalán nincs hideg. Nem panaszkodhatunk, enyhe a tél. Alig volt hó...

Séta a hóesésben. Az 1984-ös év utolsó napján legjobb, ha az ember szunnyadozik, bóbiskál, pihen. Ne legyen megerőltető a virrasztás. Tavaly mi voltunk a Szilveszter gazdái... illetve, immár tavalyelőtt. Este ötre elkészültünk, hétig heverészve pihentek valánk, zenét hallgattunk, nagy idők nagy muzsikáit. „El ne hidd azt, bárki mondja, hogy ez jó így” - á la hatvanas évek, amely egyesek szerint azért volt aranykor, mert ki lehetett mondani, hogy nem aranykor – szellemes és optimista álparadoxon és féligazság. Kész a kolbásszal megerőszkolt hús, anyósremeklés, s hozzá a mi korhely-káposztalevesünk, s a regimentre való virsli. A nagy fakupaütésekre termett, gyalult, pácolt fenyőasztalon áll a pohárezred glédában-regimentben-csapatokban. Ejtőzés, fúga téma csembalóra. Szemközt a dupla barna rekamiéval a nagy könyves fal, öröm a rengetegből még gondolatban is válogatni... beékelt tévé... Zöld tányérlevelű szupernövény... jobbról erkély, balról sejtelmesre lefüggönyözött alkóvdolgozózugoly. A négerbarna dupla heverőn Bogyival lazán fogjuk egymás kezét, köztünk, félig alattunk a bariször, mellettünk drapp, fordított harang(virág) barna csüngőkkel-hangulatlámpa. Alapszínünk barna és drapp, az elviselhető kávékoloritos, fűmintás tapétával is harmonizál, s kedvesem nevét is magában foglalja. Egy az egyben azonosultunk immár a lakás gölemével, génuszával, látható és láthatatlan házioltáraival, pedig még épp, hogy nem egészen vadonatúj, még két esztendeje sem lakozunk falai között. Könyvállványok, nyitott polcok mindenütt, a gyereknél is. Egy nagy téglateszbe olvad az egymás meghosszabbításaként értelmezhető két szoba plusz alkóv...

*Ki tudja, mikor látom újra, ha látom e egyáltalán... Ne, ezt nem szabad Barna Márta férjének, nincs semmi baj, de akkor is megmenekülsz, ha mégis... ha ez nem heregyulladás, hanem daganat... hiába kerülgeted, egyre komolyabb az esélyed arra, hogy **RÁKOS VAGY...***

A szerző a regény megírásakor a Nemzeti Kulturális Alap ösztöndíj-támogatásában részesült.

Nemzeti Kulturális Alap

Várnai Gyula:
Téli Rege I.
90x130 cm
digitális fotó
2004

